

плює навички невербального спілкування, взаємодії та співпраці. Творча діяльність за умов створення емоційно-позитивної атмосфери спонукає до подальшого самостійного навчання, виконавства, потреби у творчості [4].

Таким чином, музично-творче виховання, опора на слухо-творчу сферу студента, підпорядкування технічного розвитку художньому мають найважливіше значення для фортепіанної педагогіки, адже одним з головних завдань викладача з фортепіано є підготовка спеціаліста, який здатен до творчого спілкування з мистецтвом.

Список використаних джерел

1. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство / Л. А. Баренбойм. – Л.: Музыка, 1974. – 287с.
2. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Б. М. Теплов. – М., 1947. – 335 с.
3. Петрушин В. И. Музыкальная психология / В. И. Петрушин. – М. : ВЛАДОС, 1997. – 384 с.
4. Соловей Я. Г. Музичні здібності як предмет музично-педагогічного дослідження / Я. Г. Соловей // Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – 2012. – С. 673-680.

Жмайло С. М., старший викладач
Полтавський національний
педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ВИХОВАННЯ ДИРИГЕНТА ХОРУ: ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Диригування – це, звичайно, не чародійство, але, безперечно, і не лише система м'язових рухів. Ретельно проштудювавши підручники, в яких уміщено рекомендації щодо постави корпусу, рук, роботи над партитурою тощо, ми тільки наблизимося до секретів диригування, тобто одержимо технічне оснащення для пристосування нашого апарату до практичного втілення задуму. Річ у тому, що виконання хорового твору – колективний акт; диригент відтворює музику через посередництво інших людей. І підготовка диригента до роботи з ним, озброєння його навичками психологічного впливу на складний, завжди загадковий організм - хор – така ж важлива, як і підготовка диригентського апарату до власне диригування.

Диригент – єдиний виконавець, який під час виконання не знаходиться у фізичному контакті зі своїм інструментом; управління «інструментом» здійснюється на відстані. І вже сам цей факт вимагає глибокого дослідження граней диригування, пов'язаних із психікою і психологією як диригента, так і хору.

Диригент як художник, безпосередньо не виконує музичного твору, а

якщо бути точнішим, не видобуває музичних звуків, а тільки спонукає інших до відтворення їх. Звідси й виходять психологічні завдання, що постають перед диригентом. Відповідно до них, виховання диригента відрізняється від підготовки музиканта-виконавця будь-якого іншого фаху.

Другою докорінною відмінністю диригентського виховання є парадоксальне становище диригента як єдиного музиканта, позбавленого можливості у процесі здобуття професії щоденно займатися на своєму «інструменті».

Хоча й вважається, що диригент «дозріває» лише у самостійній роботі, та перші кроки він здійснює в класі хорового диригування – і ось у цей період музикант навчається диригувати переважно не хором, а його заміником – фортепіано. У тих навчальних закладах, де є учбові хори, студенти мають можливість кілька разів на рік стати перед хором. Такі зустрічі приносять їм відчутну користь, але водночас зайвий раз нагадують, яка прірва лежить між «щоденним» та «екзаменаційним» інструментами.

Питання принципової різниці між психологічною атмосферою диригування в класі і живим хором розглядається окремо, але варто зазначити, що будь-які теоретичні знання молодого диригента залишаються безплідними, якщо він не опанував надзвичайно важку науку спілкування з хором, здійснення своїх задумів на практиці.

Непоодинокі випадки, коли молодий диригент, солідно озброєний теоретично, опинившись віч-на-віч з хором, просто розгублюється коли «не спрацьовують» випробувані в класі технічні прийоми: там, де надійні концертмейстери реагували миттєво, хор залишається байдужим і мало рухомим. Усе це є природним наслідком аудиторного виховання диригента і не випадково усталилася втішлива формула: становлення диригента починається лише у практичній роботі з хором. Ш. Мюнш писав: «Нерозумно посилати молодих диригентів на поле битви без попередньої підготовки у спостережливого учителя... Учитель вказує їм на всі небезпеки, та тільки власний досвід навчає їх, як цих небезпек уникнути» [1].

Хоч як би не застерігав учитель майбутнього диригента від цих труднощів, лише у самостійній практичній роботі з хором нагромаджується професійний досвід.

Список використаних джерел

1. Мюнш Ш. Я. – дирижер. – М., 1960. – С. 39.
2. Колесса М. Основи техніки диригування. – К., 1960. – С. 24.
3. Турчак С. Деякі аспекти роботи диригента в оперному театрі. – в книзі Питання диригентської майстерності. – К., 1980. – С. 107.